

Miljövårdsenheten
Torbjörn Rynéus
Tel 023-810 55
Fax 023-811 18
E-post torbjorn.ryneus@w.lst.se

Enligt sändlista

BILDANDE AV TRYSSJÖBERGETS NATURRESERVAT I GAGNEFS KOMMUN

Beslut

Länsstyrelsen i Dalarnas län beslutar med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken att förklara det område som avgränsats på bifogad karta, bilaga 2, som naturreservat. Området är ca 255 ha och består mest av skogklädda berg och naturskogsartad barrskog. Reservatets slutliga gränser utmärks i fält.

Länsstyrelsen fastställer samtidigt skötselplanen, enligt bilaga 3, med stöd av 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken.
Naturvårdsförvaltare ska vara Länsstyrelsen i Dalarnas län.

Uppgifter om naturreservatet

Namn	Tryssjöberget
Kommun	Gagnef
Län	Dalarnas län
Natura 2000-beteckning	Ingår ej i Natura 2000
Församling/socken	Gagnef
Naturgeografisk region	28b Sydligt boreala kuperade områden
Fastigheter	Intrång: Säl 5:13, Gruvan 3:4, Västjärna 2:2 Köp: Djurmo 14:17
Areal	Total areal: 255 ha Landareal: 254 ha Skogsmark enl vägkartan: 222 ha

Syfte med naturreservatet

Biologisk mångfald

Syftet är att bevara områdets naturtyper och växt- och djurliv i naturlig utveckling och skydda det från skogsbruk, hydrologiska ingrepp, vägbyggen och exploateringar av negativ betydelse.

Friluftsliv

Tillvarata och underlätta möjligheterna till besök och naturupplevelser i reservatet.

Syftet ska nås genom

- att området lämnas till fri utveckling, där avverkning av enstaka träd för att gynna friluftsliv, naturvård eller kulturvård ska kunna ingå som en naturlig del i skötseln. Om det blir aktuellt ska även naturvårdsbränning kunna utföras.
- information om reservatet

Skäl för beslut

Prioriterade bevarandevärden

Det är skogen, bergen, de smala sprickdalarna och Svarttjärn med omgivande myr som skapar naturvärdena. Det gäller i synnerhet skogens skiftande karaktär från mer ordinär barrskog till variationsrika gammelskogar. Antalet gamla träd är stort, fr a gamla grovgreniga tallar men även gamla granar och också s k bordsgranar med ett par sekel på nacken. Söder om Ershols klack växer ett par mindre ormgranar. Värt att framhålla som speciellt just för det här skogsreservatet är att även de lägre delarna öster om Svarttjärn har stark naturskogsprägel.

Den här variationen är en stor tillgång också för friluftslivet vare sig man utforskar reservatet på fria strövtåg eller vandrar stigen upp till högsta punkten i Gagnefs kommun, Tryss klack på 493 meter. Man kan också följa någon av de väl uppmärkta fäbodstigarna genom reservatet och kanske ta en rast med vida vyer vid sloboden på Ershols klack.

De biologiska värdena ska väga tyngst om det någon gång uppkommer en konflikt mellan dem och friluftslivet.

Miljömål

Beslutet om att skydda Tryssjöberget som naturreservat bidrar till att uppfylla Levande skogars miljö kvalitetsmål liksom miljömålet ”Ett rikt växt- och djurliv”.

Motiv för bildande av naturreservat

Skyddsform

Skogsbruk, vägbyggen och hydrologiska ingrepp är exempel på verksamheter som har sådan inverkan på naturvärdena att de inte kan utföras i reservatet.

Områdets naturvärden är sådana att de kräver ett omfattande och långsiktigt skydd för att bevaras och utvecklas. Detta skyddsbehov kan bäst tillgodoses genom bildande av naturreservat.

Beslutet följer de riktlinjer som gäller för länsstyrelsens prioritering av områdesskydd.

Avvägning mellan allmänna och enskilda intressen

Med hänsyn till områdets värden och naturreservatets syften kommer pågående markanvändning att avsevärt försvåras. Länsstyrelsen bedömer att områdets värden bäst ges ett långsiktigt skydd genom bildande av naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador på mark och växt- och djurliv. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § miljöbalken finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Beslutet är förenligt med hushållningsbestämmelserna för mark och vattenområden enligt 3 kap. miljöbalken

Planeringsbakgrund

Länsstyrelsen, Gagnefs kommun och Bert Andersson från Naturskyddsföreningen i Borlänge genomförde en gemensam besiktning i området i juni 2003. Den följdes sedan upp med flera besök från Länsstyrelsens sida som grund till ett gemensamt ställningstagande med Naturvårdsverket om områdets lämplighet som naturreservat.

Ett par planerade avverkningar stoppades och reservatsplanerna diskuterades vid ett möte för markägarna i Bodarnas bystuga den 28 september 2003. Majoriteten av markägarna ställde sig ganska positiva till förslaget. Därefter värderades området av Svefa AB och förhandlingarna sköttes av markfunktionen vid Länsstyrelsen varvid all mark har förvärvats utom delar av tre fastigheter i den sydvästra delen. Där fortsätter markägarna att äga marken och de har ersatts för i första hand sin förlorade skogsbruksrätt.

Reservatsbeslutet och skötselplanen har vuxit fram gradvis via nya fältbesök och underhandsdiskussioner med olika berörda parter.

Reservatsföreskrifter

För att säkerställa syftet med reservatet förordnar Länsstyrelsen att nedan angivna föreskrifter skall gälla. Föreskrifterna gäller utöver vad som gäller enligt lag eller annan författning.

Föreskrifterna ska inte utgöra hinder för de åtgärder som behövs för att nå syftet med reservatet och som anges i skötselplanen. Detsamma gäller för uppföljning av kvalitetsmål. Vidare ska föreskrifterna inte utgöra hinder för normalt underhåll av ledningar och ledningsgator.

A Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. anordna upplag, gräva, schakta, dika, dämna eller på något sätt skada mark eller vatten
2. avverka skog och utföra skogsvårdande åtgärd samt att upparbeta och ta bort dött träd eller vindfälle
3. gödsla, sprida aska eller använda bekämpningsmedel
4. framföra motordrivet fordon i terrängen, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag
  - transportera ut älg, björn, större hjortvilt eller vildsvin med fordon som inte ger skador på mark eller vegetation.
  - framföra skoter på markerade skoterleder då marken är snötäckt
  - i sjukvårds-, polis- eller räddningsärenden.
5. plantera in växter eller djur
6. anlägga mark- eller luftledning, uppföra ny byggnad, mast eller annan anläggning
7. uppföra jakttorn

B Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om förpliktelser för ägare och innehavare av särskild rätt till fastigheter att tåla visst intrång.

Markägare och innehavare av särskild rätt till marken förpliktigas tåla att följande anordningar utförs och åtgärder vidtas för att tillgodose syftet med reservatet:

1. utmärkning av reservatet, uppsättning av informationstavlor samt anläggning och underhåll av leder och andra anläggningar för friluftslivets behov
2. skötsel av naturreservatet som kan inkludera borttagning av vissa träd och s k naturvårdsbränning
3. undersökningar för uppföljning av skötselplanen och reservatets syfte

C Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas inom reservatet samt om ordningen i övrigt inom reservatet.

I naturreservatet är det förbjudet att:

1. skada växande eller döda – stående eller omkullfallna – träd, stubbar och buskar
2. framföra motordrivet fordon, gäller både barmark och snötäckt mark, med följande undantag
  - framföra skoter på markerade skoterleder då marken är snötäckt

utan Länsstyrelsens tillstånd

3. gräva upp växter, plocka mossor, lavar och vedlevande svampar eller samla in djur (t ex insekter)

4. genomföra eller bedriva tävlingar, lägerverksamhet och andra större eller återkommande organiserade arrangemang.

Motiv till föreskrifter, undantag mm

A. I punkterna A1; A4; A5; A6; C1; C2; och C3 förbjuds sådana aktiviteter som kan störa den naturliga utvecklingen hos vegetationstyper och naturskogens växter och djur.

I punkt A2 förbjuds alla former av avverkningar och skogsskötselåtgärder, vilket är en förutsättning för att områdets värden ska bibehållas. Denna föreskrift innebär att bestämmelserna i skogsvårdslagen och Skogsstyrelsens föreskrifter om bekämpning av skadeinsekter och tillvaratagande av skadad skog ej ska gälla inom naturreservatet. Uppkommer insektskador på skog i anslutning till reservatet som en följd av att åtgärder för insektsbekämpning inte vidtagits inom reservatet ska frågan om ersättning bedömas enligt skadeståndsrättsliga regler.

B Punkterna B1 – B3 medger att vissa åtgärder får vidtas i reservatet. Länsstyrelsen bedömer att nyttan med dessa åtgärder är avsevärd. Information om reservatet samt anläggningar för friluftslivet bedöms idag ofta som högst angeläget för att tillmötesgå det rörliga friluftslivet. Forskning och uppföljning ingår som en naturlig del i reservat av denna karaktär.

C Punkterna under C inskränker allmänhetens nyttjande av området. Skogens träd är grunden för reservatets värde och får inte skadas. Matsvamp och bär får givetvis plockas i reservatet.

Fordonstrafik utanför skogsbilvägen skulle utgöra en allvarlig störning och medföra slitageskador.

C3. Förekomsten av ett flertal värdefulla, ofta rödlistade, organismer motiverar skydd mot sådan plockning och insamling som kan inverka menligt på berörda populationer. Det är dock angeläget att undersökningar och insamlingar som förbättrar kunskapen om reservatets organismvärld kan ske. Normalt bör sådana undersökningar kunna medges under förutsättning att de har ett allmänt intresse, att undersökningsmetoden inte orsakar bestående skada och att resultaten tillgängliggörs.

C4. Fler besökare i reservatet är normalt positivt. Olika organiserade arrangemang kan dock, om de bedrivs i olämplig omfattning, på olämpligt sätt, på olämplig plats eller under olämplig tid, störa andra besökare och negativt påverka naturmiljön. För att kunna inrikta den organiserade verksamheten till en hållbar och miljöanpassad sådan, krävs därför tillstånd

av länsstyrelsen enligt punkt C3. Länsstyrelsen kan då ställa villkor och anvisa passande plats etc.

Det är tillåtet att tälta i reservatet och att elda under förutsättning att man tar hänsyn och inte stör häcknings- och spelplatser och inte skadar växande eller döda träd. Vill man inte ta med sig egen ved går det bra att plocka torra kvistar från marken eller bryta torrgrenar från växande träd utan att de skadas. Däremot får man inte elda med delar av torrakor och stubbar eller liggande döda träd, s k lågor.

Ärendets handläggning

Även efter den ekonomiska värderingen av området har det på förslag från markägarna skett vissa justeringar av reservatsgränserna. Några markägare har också utnyttjat möjligheten att sälja mer mark till staten än det som ingår i reservatet. Den marken vidareförs. Tre markägare i den sydvästra delen har valt att behålla marken och istället få s k inträngsersättning.

Vid den slutliga remissen har det, förutom detaljsynpunkter som lett till vissa justeringar, också inkommit förslag på att göra reservatet större och att införa fler inskränkningar i jakten. Detta har dock inte kunnat beaktas.

Upplysningar

Dispens från föreskrifter mm

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen med stöd av 7 kap 7 § MB medge tillstånd eller dispens från meddelade föreskrifter för naturreservatet.

Kungörelse

Beslutet kungörs på det sätt som gäller för författningar i allmänhet. Beslutet delges sakägarna enligt sändlista med delgivningskvitto.

Föreskrifterna för allmänheten under avdelning C med stöd av 7 kap 30 § miljöbalken träder i kraft omedelbart, även om beslutet överklagas.

Överklagan

Beslutet kan överklagas till regeringen, Miljödepartementet, se bilaga 4.

Beslutande

Beslutet har fattats av landshövding Maria Norrfalk med Torbjörn Rynéus som föredragande. I den slutliga handläggningen deltog även Beate Löfvenberg plan- och beredskapsenheten, Gunilla Garbergs rättsenheten och Jemt Anna Eriksson miljövårdsenheten.

Maria Norrfalk

Torbjörn Rynéus

Bilagor:

Bilaga 1	Översiktskarta
Bilaga 2	Beslutskarta
Bilaga 3	Skötselplan
Bilaga 4	Överklagningsformulär (markägare och sakägare)

Sändlista med delgivningskvitto

Linnéa Olsson, Bröttjärna 140, 780 40 Mockfjärd
Anders Bing, Box 63, 780 40 Mockfjärd
Lennart Warg, Östtjärna 24, 780 41 Gagnef
Djurås vvo, Anders Westman, Övre Tjärna 106, 780 41 Gagnef
Rista-Grönvalls vvo, Lars-Åke Lundqvist, Jonheden 1365, 790 31 Djura
Gagnefs kommun, Box 1, 780 41 Gagnef
Naturvårdsverket, 106 48 Stockholm

Sändlista övriga

Jägareförbundet Mitt, Krontallsv 10, 791 55 Falun
Friluftsförbundet i Gagnef, Ängsholms 1, 780 41 Gagnef
Gagnefs Naturskyddsförening, Gagnefsbyn 8, 780 41 Gagnef
Bert Andersson, Sjöberget 1c, 784 68 Borlänge
SGU, Box 670, 751 28 Uppsala
Bergsstaten, Slaggat 13, 791 71 Falun
Riksantikvarieämbetet, Box 5405, 114 84 Stockholm
Skogsstyrelsen, Furudalsv 12, 795 32 Rättvik

Sändlista när beslutet vunnit laga kraft

Lantmäteriet, Box 1962, 791 19 Falun
Planfunktionen på Länsstyrelsen